

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref
12/3395

Dato
11.12.2012

Informasjon om forskriftsendringer av betydning for legers autorisasjon og ny søknadsbasert turnustjeneste

Helse- og omsorgsdepartementet vedtok 1. desember 2012 forskriftsendringer av betydning for legers autorisasjon og ny søknadsbasert turnustjeneste. I dette brevet vil vi gi informasjon om hovedtrekkene i de nye forskriftene.

Flytting av autorisasjonstidspunktet og konsekvensene for arbeidsgivere omtales i punkt 1 nedenfor. Vi anbefaler alle som ansetter leger å gjøre seg kjent med denne omtalen.

Innføringen av en ny ordning for tilsetting av leger i turnusstillinger omtales i punkt 2 nedenfor. Vi anbefaler alle som tilsetter turnusleger eller leger i spesialisering å gjøre seg kjent med denne omtalen.

Se lenker til oppdaterte forskrifter i Lovdata:

- [Forskrift om spesialistgodkjenning av helsepersonell](#)
- [Forskrift om praktisk tjeneste \(turnustjeneste\) for leger ved loddtrekning](#)
- [Forskrift om veiledet tjeneste for å få adgang til å praktisere som allmennlege med rett til trygderefusjon](#)
- [Forskrift om lisens til helsepersonell](#)
- [Forskrift om krav til akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus.](#)

Merknadene til forskriftene vil også oppdateres om kort tid.

1. Flytting av autorisasjonstidspunktet

1.1 Autorisasjon etter bestått medisinsk embetseksamen fra 1. desember 2012

Med forskriftsendringene oppheves vilkåret om gjennomført turnustjeneste for å få rett til autorisasjon som lege i Norge. Turnustjenesten inngår nå i stedet som del av de norskutdannedes spesialistutdanning. Tjenesten må være gjennomført før legen kan tilsettes i stilling for lege i spesialisering (LIS-lege) i sykehus og kommune. I kommune gjelder dette stillinger som er en del av spesialiseringen innen allmennmedisin, arbeidsmedisin og samfunnsmedisin.

Autorisasjon gis fra 1. desember 2012 til søkere som har bestått norsk medisinsk embetseksamen, søkere som anses å ha jevn god utdanning fra tredjeland og søkere som har gjennomført medisinsk grunnutdanning som lege i et annet EØS-land som anerkjennes etter direktiv 2005/36 (yrkeskvalifikasjonsdirektivet).

Søkere fra tredjeland som får sin utdanning vurdert som jevn god med norsk medisinsk embetseksamen skal, nå som tidligere, gjennomføre språkkurs, kurs i nasjonale fag og eventuell fagtest før autorisasjon innvilges. Det vil ikke lengre være et krav om å ha gjennomført turnustjeneste for å få autorisasjon. Det kan imidlertid være aktuelt å stille krav til nærmere bestemt praksis dersom det er nødvendig for å oppfylle kravet om jevn god utdanning med norsk medisinsk embetseksamen.

1.2 Autorisasjon for leger med utdanning fra andre EØS-land

I høringen foreslo departementet å kreve turnustjeneste også av leger som har fullført grunnleggende utdanning som lege i andre EØS-land. Dette har ikke vært mulig å få til i denne omgang.

Utgangspunktet etter EØS-avtalen og direktiv 2005/36 om yrkeskvalifikasjoner er at alle som har gjennomført den grunnleggende legeutdanningens teoretiske og praktiske del skal få rett til å utøve yrket som lege på lik linje med de som er utdannet i vertslandet.

Bakgrunnen for dette er at legenes grunnutdanning er harmonisert i EØS-området. Organiseringen av studiene varierer mellom landene, på den måten at noen har praksis før avsluttende eksamen avlegges (17 land), mens andre har praksis etter avsluttende eksamen i en tilleggsperiode (12 land). Organiseringen skal imidlertid ikke ha betydning for likebehandlingen av de som har fullført utdanningen i et EØS-land. Dokumentasjonskravene til alle landenes medisinske grunnutdanninger er opplistet i direktivets vedlegg V. For Norges del er det vist til krav om medisinsk embetseksamen og bevis på etterfølgende praktisk tjeneste (turnus). Leger med utdanning fra andre EØS-land har derfor samme rett til å utøve yrket som leger som har gjennomført norsk turnus. Arbeidsgivere bør forsikre seg om at de som innstilles til stillinger vil kunne få autorisasjon.

Inntil denne oppføringen er endret i tråd med Helsedirektoratets anbefaling, slik at kun medisinsk embetseksamen nevnes i vedlegget, må leger fra andre EØS-land likebehandles med norskutdannede leger som har gjennomført norsk turnustjeneste.

Det er derfor ikke mulig å pålegge leger med utdanning fra andre EØS-land å gjennomføre turnus før spesialiseringen starter eller for å ta stillinger som de i dag ikke er forhindret fra å søke.

Av samme grunn vil norsk medisinsk embetseksamen uten turnus ikke anerkjennes som fullført legeutdanning i andre EØS-land før vedlegget er endret. Norske leger må derfor inntil videre kunne dokumentere medisinsk embetseksamen og turnustjeneste for å få sin grunnleggende legeutdanning anerkjent i andre EØS-land.

Departementet er i ferd med å innhente nødvendig dokumentasjon fra universitetene for å få endret vedlegget. Straks vi har fått nødvendig dokumentasjon vil endringen notifiseres til EFTAs overvåkingsorgan (ESA).

1.3 Yrkesutøvelse for nyutdannede leger

En følge av forskriftsendringene er at leger som får autorisasjon etter 1. desember 2012 ikke nødvendigvis vil ha gjennomført turnustjeneste. Et spørsmål er hvilke legestillinger som leger med medisinsk embetseksamen skal kunne søke før turnustjenesten er gjennomført.

Medisinsk embetseksamen vil ikke være tilstrekkelig for å ta stilling som er en del av spesialisering, stilling i kommunal legevakt eller stilling som fastlege. Forskriftene stiller ikke krav til turnus for andre legestillinger.

Helselovgivningens krav til forsvarlighet pålegger arbeidsgiver ansvaret for å tilsette leger med tilstrekkelig kompetanse og erfaring. Det tilligger videre arbeidsgiveren å vurdere hvilke oppgaver en lege kan settes til, og om det vil være nødvendig med oppfølging og veiledning for at oppgavene kan løses på forsvarlig måte. Det vil derfor være mulig å ta arbeid som lege også før turnustjenesten er gjennomført, under forutsetning av at arbeidsgiveren legger til rette for en forsvarlig yrkesutøvelse.

2. Endringer av betydning for legers turnustjeneste

2.1 Generelt om endringene

Turnustjenesten ble etablert i 1955 og har i hovedsak vært uendret siden den ble opprettet. Antall påmeldte har økt kraftig de siste årene, og det er i dag langt flere påmeldte enn antall tilgjengelige plasser, med en ventetid som nærmet seg ett år. Det var ikke bærekraftig. Årsakene til dette er et felles europeisk arbeidsmarked og store norske studentkull i utlandet. Vi har også sett stor søkning til ordningen fra utenlandske statsborgere. Utfordringen kan ikke løses ved å utvide kapasiteten i turnustjenesten. Det er ikke lenger slik at vi har et underskudd av leger i Norge, og det er viktig at vi unngår en overdimensjonering av turnustjenesten sammenlignet med helsetjenestens behov. Det har derfor vært nødvendig å gjøre endringer.

Det store flertallet av høringsinstansene støttet i hovedsak de endringsforslagene som departementet sendte på høring 20. juni d.å. Vi takker for en god og konstruktiv dialog med alle involverte.

Hovedformålet med den nye turnusordningen for leger skal fortsatt være faglig kvalifisering av nyutdannede leger. Innholdet i turnustjenesten endres ikke nå, men vil bli vurdert endret i den pågående gjennomgangen av spesialistutdanningen. Tjenesten skal fortsatt vare i 18 måneder, fordelt på 1 år i spesialisthelsetjenesten og 6 måneder i kommunehelsetjenesten. Myndighetenes tildeling av 950 stillinger årlig opprettholdes.

2.2 Tildeling av turnusstillinger etter søknad

Turnusordningen gjøres søknadsbasert og mer lik ordinære ansettelse i arbeidslivet. Det opprettes ikke nye stillinger for nyutdannede leger, de søker etter ny ordning på de samme turnusstillingene som tidligere ble fordelt etter loddtrekning. Stillinger skal lyses ut i Helsedirektoratets turnusportal, mens tilsetning skjer lokalt etter arbeidslivets regler. Kandidatene får nå et reelt valg om hvor de vil søke arbeid. Arbeidsgiverne får mer innflytelse på ansettelsene.

Søking skal skje gjennom Helsedirektoratets nettbaserte søknadsportal. Utlysning av stillinger vil skje nasjonalt to ganger per år i to puljer. Stillinger i distriktene lyses ut i første pulje.

Dagens turnusordning opprettholdes som en overgangsordning for de som nå er i turnustjeneste eller som har fått utsatt tjenesten. Denne ordningen planlegges avvirket innen 1. januar 2016.

En særskilt utfordring gjelder nordmenn som studerer i EØS-land hvor bestått eksamen ikke gir rett til norsk autorisasjon før turnustjeneste eller praktisk tjeneste i utdanningslandet er gjennomført (for eksempel studier i Polen). Disse har ved oppstart av studiet hatt forventning om å gjennomføre norsk turnustjeneste for å få rett til autorisasjon. Det er derfor forskriftsfestet at disse studentene vil få lisens til å søke turnusstillinger. Slike lisenser vil bli gitt frem til 1. januar 2019 for å ivareta de som nå har påbegynt studiene i de aktuelle EU/EØS-landene.

2.3 Om overgangsordning og pilot av webbasert søknadsportal

Etter den siste loddtrekningen om plasser etter gammel ordning høsten 2012 var om lag 70 turnusstillinger ikke besatt. Den webbaserte søknadsportalen og den nye ansettelsesprosessen testes nå i en pilotordning for disse stillingene. Stillingene ble utlyst 12. november, med søknadsfrist 20. november. Erfaringene fra piloten vil være verdifulle i arbeidet med å få til en god søke- og ansettelsesprosess når den nye turnusordningen iverettes i full skala. Søkere som ikke blir ansatt i pilotordningen, vil få en ny mulighet når de 475 stillingene for turnusstart i august blir lyst ut i løpet første halvår 2013.

Ved søknadsfristens utløp hadde 317 personer registrert CV i den webbaserte søknadsportalen. 203 av disse hadde registrert én eller flere søknader.

2.4 Permisjoner

Ved permisjoner som påbegynnes etter at arbeidskontrakt er inngått og avsluttes før den midlertidige turnusstillingen er utløpt, vil de ordinære permisjonsreglene i arbeidslivet ellers gjelde, og turnuslegen har rett til å gjennomføre den tiden som gjenstår av arbeidskontrakten.

Spørsmålet om særlige regler for permisjon aktualiseres først når det er behov for en ny stilling for å kunne fullføre turnustjenesten, med andre ord når permisjonen har vart så lenge at den midlertidige (tidsavgrensede) turnusstillingen ikke finnes lengre eller ikke er tilstrekkelig.

Departementet har valgt å opprettholde ordningen med at turnusleger som blir gravide eller sykemeldt under avtjening av turnustjenesten skal kunne komme tilbake til turnusstillingen etter endt permisjon.

Lege som får innvilget permisjon begrunnet i svangerskap, foreldrepermisjon eller langvarig sykdom mens han eller hun er tilsatt i turnusstilling i sykehus eller helseforetak, skal få tilbud fra arbeidsgiver om å fullføre turnusperioden i ledig turnusstilling i samme sykehus eller helseforetak. Tilsvarende vil gjelde for kommuner.

Legen har rett til å få tilbud om å fullføre turnusperioden, men har ikke rett til selv å velge en konkret stilling. Turnuslegen skal normalt tilbys første ledige stilling. Dersom legen takker nei til et tilbud som gjør det mulig å fullføre turnusperioden i samme sykehus eller helseforetak, er derfor ikke arbeidsgiveren forpliktet til å tilby andre stillinger.

Sykehus, helseforetak og kommune skal samarbeide med turnuslegen om å legge til rette for at ventetiden mellom permisjonens utløp og tiltredelse i ny stilling blir så kort som mulig. Det normale ved permisjoner vil være at arbeidsgiveren innretter vikariater og nye turnusstillinger på en måte som gjør det mulig for den turnuslegen som har hatt permisjon å komme tilbake til turnusstilling ved permisjonstidens slutt. Dette er spesielt praktisk ved svangerskapspermisjoner og andre permisjoner som kan planlegges. I disse tilfellene bør turnuslegen og de involverte arbeidsgiverne samarbeide om å planlegge tilbakekomsten, med sikte på en sømløs overgang.

Ved permisjoner som innledningsvis ikke har en klar sluttdato vil det være nødvendig med dialog underveis og tilrettelegging på en måte som skaper forutsigbarhet for begge parter. Et eksempel på dette kan være ved langvarige sykemeldinger.

Det kan også oppstå tilfeller hvor ny lege allerede er tilsatt i turnusstillingen for neste periode når permisjonen innvilges. I disse tilfellene vil den turnuslegen som går ut i permisjon normalt måtte vente på at stillingen blir ledig. Dette vil trolig være situasjonen i mange kommuner. Helseforetakene og sykehusene vil normalt ha større spillerom enn kommunene.

Turnusstillingen skal ha en varighet som sikrer turnuslegen en samlet turnustid i sykehus på minimum ett år. Tilsvarende for kommunen er seks måneder. Den turnusstillingen som tilbys den som kommer tilbake fra permisjon skal ikke lyses ut.

Forskriften regulerer særskilt retten til stilling i kommune i de tilfellene permisjonen innvilges av sykehuset eller helseforetaket. Dersom kommunen allerede er utpekt, vil den aktuelle kommunen måtte tilby stilling. Dersom kommune ikke er utpekt, skal kommunene avtale seg imellom hvem som skal tilby legen stilling. Helsedirektoratet gis myndighet til å peke ut en kommune dersom det ikke oppnås enighet.

2.5 Språkkrav

For andre enn de som har norsk, dansk eller svensk som morsmål krever godkjenningmyndighetene i dag at språk dokumenteres ved påmelding til den loddtrekningsbaserte turnustjenesten. Det må da dokumenteres ett av følgende alternativer:

- Bestått norskeksamen trinn III ved norsk universitet eller høyskole med karakter B både muntlig og skriftlig.
- Bestått norsk språktest, høyere nivå (Bergenstesten) med minimum 500 poeng eller karakter bestått både muntlig og skriftlig.

I ny ordning må arbeidsgiverne selv ta stilling til hva som skal regnes som tilstrekkelige norskkunnskaper for klinisk arbeid og pasientkontakt ved tilsetning av turnuslege etter ny søknadsbasert ordning. Det er viktig at tilstrekkelig muntlig og skriftlig kunnskap i norsk kan dokumenteres ved søknadstidspunktet. I tillegg vil intervju avklare om den enkelte søker faktisk har de praktiske språkferdighetene som er lagt til grunn.

Uavhengig av oppnådd resultat på en språktest, bør arbeidsgiveren legge det opplevde språklige nivået til grunn i en ansettelsesprosess. Myndighetenes språkkrav er veiledende. Kommuner og helseforetak vil derfor stå fritt til å stille strengere krav til språktester og språkforståelse. Enkelte helseforetak krever at turnusleger har kunnskaper i norsk språk tilsvarende europeisk standard CEFR C1 (Effective Operational Proficiency or advanced).

2.6 Avvikling av alternativ veiledet tjeneste

Ved rundskriv I-1/2008 "*Krav til veiledet tjeneste for medisinske kandidater som ikke er forpliktet til å gjennomføre turnustjeneste*" innførte departementet en veiledet tjeneste som et alternativ til turnustjeneste. De aktuelle kandidatene kunne selv skaffe seg praksisplass ved å søke stilling i offentlig godkjent sykehus og kommune. Alternativet var tilgjengelig for medisinske kandidater med utdanning fra EØS-land – ikke for norskutdannede. Bakgrunnen var at Statens helsepersonellnemnd i flere avgjørelser høsten 2005 slo fast at turnus ikke kunne pålegges kandidatene. Myndighetene har ikke informasjon om hvor mange som har benyttet seg av muligheten, men det er grunn til å tro at det dreier seg om få tilfeller.

Når ny ordning legger opp til at studentene selv kan søke seg til hvor de ønsker å ta stilling, faller den største forskjellen mellom turnustjeneste og alternativ veiledet tjeneste bort. Autorisasjon vil i ny ordning også kunne tildeles før turnustjenesten er gjennomført. Det er derfor ikke lenger behov for den alternative praktiske tjenesten.

Departementet har på denne bakgrunn besluttet at den alternative veiledede tjenesten avvikles ved at ordningen lukkes for nye kandidater etter 1. desember 2012. Kandidater som allerede har startet på den alternative veiledede tjenesten beskrevet i rundskrivet kan velge å fullføre denne.

Departementet vil presisere dette i rundskrivet på departementets hjemmeside – [se lenke her](#).

Med vennlig hilsen

Elisabeth Salvesen (e.f.)
avdelingsdirektør

Vegard Pettersen
seniorrådgiver

Adresseliste

Helsedirektoratet	Postboks 7000 St. Olavs plass	0130	OSLO
Arbeidsdepartementet	Postboks 8019 Dep	0030	OSLO
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	Postboks 8036 Dep	0030	OSLO
Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet	Postboks 8004 Dep	0030	OSLO
Kommunal- og regionaldepartementet	Postboks 8112 Dep	0032	OSLO
Kunnskapsdepartementet	Postboks 8119 Dep	0032	OSLO
Nasjonalt folkehelseinstitutt	Postboks 4404 Nydalen	0403	OSLO
Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten	Postboks 7004, St. Olavs plass	0130	OSLO
Statens autorisasjonskontor for helsepersonell	Postboks 8053 Dep	0031	OSLO
Statens helsepersonellnemnd	Postboks 8022 Dep	0030	OSLO
Statens helsetilsyn	Postboks 8128 Dep	0032	OSLO
Arbeidsgiverforeningen Spekter	Postboks 1511 Vika	0117	OSLO
Arbeids- og velferdsdirektoratet	Pb 5 St. Olavs plass	0130	OSLO
Den norske legeforening	Postboks 1152 Sentrum	0107	OSLO
Fagforbundet	Postboks 7003 St. Olavs plass	0130	OSLO
Fellesorganisasjonen Funksjonshemmedes fellesorganisasjon	Postboks 4693 Sofienberg Mariboegate 13	0506 0183	OSLO OSLO
Hovedorganisasjonen Virke	Boks 2900 Solli	0230	OSLO
Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon	Postboks 1378 Vika	0114	OSLO
Fylkesmannen i Aust-Agder	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Fylkesmannen i Buskerud	Postboks 1604	3007	DRAMMEN
Fylkesmannen i Finnmark	Statens Hus	9815	VADSØ
Fylkesmannen i Hedmark	Postboks 4034	2306	HAMAR
Fylkesmannen i Hordaland	Postboks 7310	5020	BERGEN
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Fylkeshuset	6404	MOLDE
Fylkesmannen i Nordland		8002	BODØ
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag		7734	STEINKJER
Fylkesmannen i Oppland	Serviceboks	2626	LILLEHAMMER

Adresseliste

Fylkesmannen i Oslo og Akershus	Postboks 8111 Dep	0032	OSLO
Fylkesmannen i Rogaland	Postboks 59	4001	STAVANGER
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Statens Hus	7468	TRONDHEIM
Fylkesmannen i Telemark	Postboks 2603	3702	SKIEN
Fylkesmannen i Troms	Postboks 6105	9291	TROMSØ
Fylkesmannen i Vest-Agder	Serviceboks 513	4605	KRISTIANSAND S
Fylkesmannen i Vestfold	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Fylkesmannen i Østfold	Postboks 325	1502	MOSS
Sysselemanden på Svalbard	Postboks 633	9171	LONGYEARBYEN
Helse Midt-Norge RHF	Postboks 464	7501	STJØRDAL
Helse Nord RHF		8038	BODØ
Helse Sør-Øst RHF	Postboks 404	2303	HAMAR
Helse Vest RHF	Postboks 303 Forus	4066	STAVANGER
Universitetet i Agder	Serviceboks 422	4604	KRISTIANSAND S
Universitetet i Bergen	Postboks 7800	5020	BERGEN
Universitetet i Oslo	Postboks 1072 Blindern	0316	OSLO
Universitetet i Stavanger		4036	STAVANGER
Universitetet i Tromsø		9037	TROMSØ
Universitets- og høgskolerådet	Pilestredet 46 B	0167	OSLO
Landsorganisasjonen i Norge	Youngsgt 11	0181	OSLO
Likestillings- og diskrimineringsombudet	Postboks 8048 Dep	0031	OSLO
Nasjonalt råd for spesialistutdanning av leger og legefording	Postboks 7000 St. Olavs plass	0130	OSLO
Nasjonalt senter for samhandling og telemedisin	Universitetssykehuset Nord-Norge HF	9038	TROMSØ
Privatsykehusenes fellesorganisasjon	Fredrik Stangs gt 11-13	0264	OSLO
Norsk sykehus- og helsetjenesteforening	Nedre Slottsgate 7	0157	OSLO
Næringslivets hovedorganisasjon	Postboks 5250 Majorstuen	0303	OSLO
Parat	Postboks 9029 Grønland	0133	OSLO
Utdanningsdirektoratet	Postboks 2924 Tøyen	0608	OSLO
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund	Postboks 9232 Grønland	0134	OSLO
Forsvarsstaben	Postboks 800	2617	JØRSTADMOEN

Adresseliste

Forsvarets sanitet

Postboks 800

2617

JØRSTADMOEN